УДК 005.936.3:658.14
JEL Classification: G32; M21

ГРЕБЕНІКОВА О. В.[1], ЄФРЕМОВА М. В.[2], ДЕНИСОВА Т. В.[3]

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

DOI: https://doi.org/10.32620/cher.2026.1.08

Постановка проблеми. Сучасне бізнес-середовище характеризується високим рівнем невизначеності, спричиненим глобалізацією, технологічними змінами та економічними кризами. У таких умовах фінансовий потенціал суб'єкта господарювання виступає фундаментом його стійкості та конкурентоспроможності. Однак поліаспектність цієї категорії зумовлює відсутність єдиної методології управління, що ускладнює розробку ефективних управлінських рішень. *Мета дослідження*. Систематизація та критичний аналіз наявних методичних підходів до управління фінансовим потенціалом підприємства, виявлення їхніх переваг і недоліків для обґрунтування потреби у формуванні комплексної системи управління в умовах стратегічної невизначеності. *Об'єкт дослідження*. Процес управління фінансовим потенціалом суб'єктів господарювання. *Методи дослідження*. У роботі використано загальнонаукові методи: аналіз і синтез (для вивчення наукових підходів), систематизація та класифікація (для групування методик), порівняльний аналіз (для виявлення переваг і недоліків підходів), абстрагування (для формулювання теоретичних узагальнень). *Гіпотеза дослідження*. Ефективне управління фінансовим потенціалом можливе лише на основі синтезу наявних підходів (ресурсного, системного, процесного, вартісно-орієнтованого) в єдину адаптивну систему, що враховує динаміку зовнішнього середовища та інтереси стейкхолдерів. *Виклад основного матеріалу*. У статті розглянуто еволюцію трактування поняття «фінансовий потенціал» (ресурсний, системний та ресурсно-процесний підходи). Проведено порівняльний аналіз сучасних методик управління: систе-

[1] **Гребенікова Олена Володимирівна,** канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.
Hrebenikova Olena, Candidate of Sciences (Economic), Associate Professor, Associate Professor of the Management and Business Administration Department, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2695-4630
e-mail: o.grebenikova@khai.edu

[2] **Єфремова Марина Василівна,** здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, спец. 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фоновий ринок, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.
Efremova Marina, graduate of the second (master's) level of higher education, specialty 072 Finance, banking, insurance and the background market, National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute", Kharkiv, Ukraine.
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-9936-8364
e-mail: m.v.efremova@student.khai.edu

[3] **Денисова Тетяна Володимирівна,** канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри економіко-математичного моделювання, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.
Denysova Tetiana, Candidate of Sciences (Technical), Associate Professor, Associate Professor of the Economic and Mathematical Modeling Department, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7254-0901
e-mail: tetiana.denysova@hneu.net

Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 International

много, ресурсно-процесного, стратегічно-орієнтованого, програмно-модульного підходів та концептуальної моделі в умовах стратегічної невизначеності. Виявлено, що більшість авторів акцентують увагу на оптимізації фінансових потоків, структурі капіталу та необхідності адаптації до зовнішніх шоків. Визначено ключові принципи управління (адаптивність, стратегічна гнучкість) та фактори впливу. *Оригінальність та практична значимість дослідження*. Оригінальність полягає в комплексній систематизації методичних підходів за останні роки з визначенням їхньої практичної придатності та умов застосування. Практична значущість результатів полягає у можливості використання узагальнень для побудови адаптивних систем фінансового менеджменту на підприємствах різних галузей. *Висновки та перспективи подальших досліджень*. Дослідження підтвердило еволюцію підходів від класичних до інтегрованих моделей, що враховують фактори невизначеності, цифровізації та інтереси стейкхолдерів. Основним недоліком сучасних комплексних методик залишається складність їхнього впровадження. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці галузевих методик управління з урахуванням ESG-критеріїв та впливу цифрових технологій.

Ключові слова:

інансовий потенціал, управління фінансовим потенціалом, методичний підхід, системний аналіз, фінансова стійкість, стратегічна невизначеність.

ANALYSIS OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO MANAGEMENT OF FINANCIAL POTENTIAL OF ECONOMIC ENTITIES

Formulation of the problem. The modern business environment is characterized by a high level of uncertainty caused by globalization, technological changes, and economic crises. In such conditions, the financial potential of an economic entity acts as the foundation of its stability and competitiveness. However, the multi-aspect nature of this category leads to the absence of a unified management methodology, which complicates the development of effective management decisions. *The purpose of the article* is the systematization and critical analysis of available methodological approaches to managing the financial potential of an enterprise, identifying their advantages and disadvantages to substantiate the need for forming a comprehensive management system in conditions of strategic uncertainty.*The object of the research* is the process of managing the financial potential of economic entities. *The methods used in the study* include general scientific methods: analysis and synthesis (to study scientific approaches), systematization and classification (to group methodologies), comparative analysis (to identify the advantages and disadvantages of approaches), and abstraction (to formulate theoretical generalizations). *The main hypothesis of the research* is the effective management of financial potential is possible only through the synthesis of available approaches (resource-based, systemic, process-based, value-oriented) into a single adaptive system that considers the dynamics of the external environment and stakeholder interests. *Presenting of the main material.* The article examines the evolution of interpreting the concept of "financial potential" (resource-based, systemic, and resource-process approaches). A comparative analysis of modern management methods is conducted: the systemic approach, the resource-process approach, the strategically oriented approach, the program-modular approach, and a conceptual model under conditions of strategic uncertainty. It is revealed that most authors focus on optimizing financial flows, capital structure, and the need for adaptation to external shocks. The key management principles (adaptability, strategic flexibility) and influencing factors are identified. *Originality and practical significance of the research* lie in the comprehensive systematization of methodological approaches from recent years, determining their practical applicability and application conditions. The practical significance of the results lies in the possibility of using the generalizations to build adaptive financial management systems at enterprises in various industries. *Conclusions and prospects for further research:* The research confirms the evolution of approaches from classical to integrated models that consider factors of uncertainty, digitalization, and stakeholder interests. The main drawback of modern comprehensive methodologies remains the complexity of their implementation. Prospects for further research lie in developing industry-specific management methods considering ESG criteria and the impact of digital technologies.

Keywords:

financial potential, financial potential management, methodological approach, systemic analysis, financial stability, strategic uncertainty.

Постановка проблеми. Глобалізація, геополітична турбулентність, технологічні трансформації, циклічні економічні кризи та пандемії є характеристиками сучасного бізнес-середовища, що суттєво підвищує рівень його невизначеності. Ефективне управління фінансовим потенціалом стає ключовим інструментом забезпечення сталого розвитку

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

суб'єкта господарювання, а досягнення його оптимального рівня є передумовою підтримання високої операційної ефективності, рентабельності та максимізації фінансових результатів.

В умовах нестабільності саме фінансовий потенціал формує фундамент стійкості підприємства, забезпечуючи наявність ресурсів для адаптації до кризових явищ, оперативного реагування на флуктуації ринкової кон'юнктури та підтримки конкурентних переваг. Нарощування фінансового потенціалу та досягнення абсолютної фінансової стійкості сприяють зростанню інвестиційної привабливості, активізації інтересів стейкхолдерів та експансії на міжнародні ринки.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена потрійним тиском: з боку зовнішнього середовища, що створює нові виклики; з боку теоретичної науки, що потребує консолідації знань; та з боку господарської практики, що потребує ефективних інструментів для забезпечення стійкості та розвитку. Розробка науково обґрунтованої концепції управління фінансовим потенціалом є імперативом для забезпечення конкурентоспроможності та довгострокового виживання суб'єктів господарювання в умовах перманентних змін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика управління фінансовим потенціалом підприємства знайшла відображення у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед українських дослідників суттєвий внесок у розвиток теоретико-методичних засад управління фінансовим потенціалом зробили О. С. Мордовцев, А. В. Алєфіренко [1], О. В. Ареф'єва, М. М. Андрієнко, О. Р. Кравченко [2], С. Т. Пілецька, Н. В. Васюткіна, Н. П. Білоус [3], В. Ткаченко, А. Квілінский, Б. Каміньская, І. Ткаченко, П. Пузирьова [4], В.М. Марченко, А. І. Бондар [5], Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна [6], Н. Іщенко [7], І. Сидорчук, В. Рогатюк [8], О. Г. Агрес, А. А. Верзун [9], І. В. Журавльова [10] та інші.

Попри значний доробок науковців, залишаються недостатньо розкритими питання систематизації методичних підходів до управління фінансовим потенціалом, визначення їхніх переваг та недоліків, а також формування комплексної методики управління, яка враховувала б специфіку діяльності суб'єкта господарювання та умови зовнішнього середовища.

Метою статті є систематизація та критичний аналіз наявних методичних підходів до управління фінансовим потенціалом підприємства, виявлення їх переваг та недоліків, формування комплексної системи управління фінансовим потенціалом в умовах стратегічної невизначеності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий потенціал суб'єкта господарювання є однією з найважливіших характеристик його економічного стану, інвестиційної привабливості й перспектив сталого розвитку. Однак, комплексність і поліаспектність категорії «фінансовий потенціал» зумовлює відсутність консенсусу в науковому середовищі щодо єдиної методології його оцінки та механізмів управління. Існуючі трактування цього поняття характеризуються значною варіативністю та методологічною неповнотою [11].

У науковій літературі щодо визначення фінансового потенціалу підприємства виокремлюють три концептуальні підходи:

– ресурсний підхід – відображає фінансовий потенціал як сукупність доступних підприємству фінансових ресурсів (власних, позикових та залучених), що можуть бути спрямовані на фінансування оперативної та інвестиційної діяльності. Прихильники такої концепції акцентують увагу на кількісній оцінці потенціалу;

– системний підхід – передбачає комплексне трактування фінансового потенціалу як системи взаємозв'язків, спрямованих на максимізацію фінансового результату. Це досягається за умови: достатності власного капіталу для підтримки ліквідності та фінансової стійкості, наявності можливостей для залучення додаткового капіталу та ефективного функціонування ефективної системи фінансового менеджменту;

– ресурсно-процесний підхід – синтезує попередні концепції, розглядаючи фінансовий потенціал одночасно як наявний обсяг фінансових ресурсів і як інституційно-процесуальну здатність до їх мобілізації задля реалізації стратегії підприємства.

Управління фінансовим потенціалом підприємства розглядається як цілеспрямований управлінський вплив на фінансові ресурси з метою забезпечення фінансової стійкості, незалежності, ліквідності, конкурентоспроможності та визначення стратегічних напрямків розвитку бізнесу в умовах мінли-

вого зовнішнього та внутрішнього середовища. Цей процес є комплексним і охоплює формування, розподіл та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства з метою досягнення стратегічних цілей його розвитку. Управлінський вплив у межах цього процесу спрямований на оптимізацію структури капіталу, підвищення результативності використання наявних фінансових ресурсів, підтримання фінансової стійкості та зростання вартості бізнесу. Кінцевою метою управління виступає забезпечення сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі.

У результаті аналізу наукових джерел було систематизовано підходи до визначення сутності процесу управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання (таблиця 1).

Таблиця 1 – Систематизація визначень поняття «управління фінансовим потенціалом» суб'єкта господарювання

Автори	Визначення
О. С. Мордовцев, А. В. Алєфіренко [1]	Складний покроковий процес, який вимагає використання науково-обґрунтованих підходів, включаючи управлінські рішення щодо оптимізації фінансових потоків, а також підвищення фінансових результатів у відповідності до обраної стратегії
С. Т. Пілецька, Н. В. Васюткіна, Н. П. Білоус [3]	Вплив суб'єкта на фінансові ресурси для забезпечення фінансової стабільності, незалежності, ліквідності, конкурентоспроможності та стратегічного розвитку суб'єкта господарювання в мінливому зовнішньому та внутрішньому середовищах
В. М. Марченко, А. І. Бондар [5]	Безпосередній вплив на джерела формування та обсяги фінансових ресурсів для забезпечення ефективної операційної діяльності суб'єкта господарювання
Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна [6]	Процес передбачає планування, організацію та контроль надходження фінансових ресурсів для здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльностей з урахуванням аспектів стратегічного розвитку, а також забезпечення наявності у компанії достатнього власного капіталу для підтримання достатнього рівня ліквідності і фінансової стійкості
Л. А. Ляхович [12]	Сукупність взаємопов'язаних елементів та їх взаємодії, які спрямовані на досягнення бажаного стану суб'єкта господарювання шляхом реалізації управлінських рішень
Ю. Г. Левченко, А. О. Гриценко [13]	Вплив на фінансові ресурси для забезпечення підвищення рівня їх можливостей для розвитку виробництва на інноваційній основі для досягнення максимальної прибутковості

Джерело: систематизовано авторами на основі [1], [3], [5], [6], [12], [13]

За результатами аналізу таблиці 1 можна зробити висновок, що вчені розглядають управління фінансовим потенціалом як певну цілісну систему дій менеджменту щодо впливу на фінансові ресурси задля забезпечення розвитку суб'єкта господарювання.

Серед основних підходів до управління фінансовим потенціалом варто виділити ресурсний, функціональний та системний підходи. Ресурсний підхід акцентує увагу на формуванні достатнього обсягу фінансових ресурсів та їхньому раціональному розподілу між різними напрямками діяльності підприємства. Функціональний підхід зосереджується на реалізації основних функцій фінансового менеджменту, таких як планування, організація, мотивація та контроль використання фінансових ресурсів. Системний підхід розглядає фінансовий потенціал як складну систему взаємопов'язаних елементів, що функціонує в єдності з іншими підсистемами управління організацією.

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває вартісно-орієнтований підхід до управління фінансовим потенціалом, який передбачає прийняття управлінських рішень на основі критерію максимізації вартості підприємства для його власників. Цей підхід базується на концепції управління вартістю бізнесу (Value-Based Management – VBM) та передбачає використання таких показників, як економічна додана вартість (EVA), ринкова додана вартість (MVA), акціонерна додана вартість (SVA)

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

тощо. Вартісно-орієнтоване управління дозволяє узгодити інтереси різних груп стейкхолдерів та забезпечити довгострокову фінансову стабільність суб'єкта господарювання.

Ресурсний підхід до процесу управління фінансовим потенціалом підприємства на основі його оцінки пропонують Ареф'єва О. В. і співавтори [2]. Під час оцінювання фінансового потенціалу підприємства автори беруть до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрями розвитку бізнесу. Головне завдання управління фінансовим потенціалом підприємства – оптимізація фінансових потоків із метою максимального збільшення позитивного фінансового результату. Можливість удосконалення фінансового потенціалу розглядається як підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів за умови збереження платоспроможності та кредитоспроможності.

О. С. Мордовцев, А. В. Алєфіренко [1] пропонують системний підхід до управління фінансовим потенціалом, побудований на трьох взаємопов'язаних етапах: діагностика фінансових ознак, оцінка структурної динаміки показників та безперервний моніторинг стратегічних цілей. Це дозволяє вчасно вносити корективи в структуру потенціалу для запобігання відхиленням. Методика ґрунтується на п'яти принципах системності: цілісності, ієрархічності, адаптивності, керованості й оптимальності, а також враховує вплив як внутрішніх, так і зовнішніх факторів (інфляції, податкової політики, інвестиційного середовища тощо).

Автори дослідження [4] запропонували розширене визначення фінансового потенціалу підприємства як взаємодоповнювального поєднання фінансових ресурсів, фінансових можливостей та фінансового капіталу, що функціонує на засадах синергії та максимальної взаємодії зі стейкхолдерами. Дослідники доповнюють традиційне поняття стратегічними можливостями, капіталом, інноваціями та кластеризацією. Вони виділяють такі ключові фактори успіху управління, як: врахування інтересів стейкхолдерів, управління ризиками, відповідність стратегічним цілям, а також акцентують увагу на пошуку внутрішніх резервів, використанні міжнародного досвіду та впровадженні інновацій.

Системно-процесний підхід до управління фінансовим потенціалом суб'єктів господарювання пропонують використовувати С. Пілецька, Н. Васюткіна, Н. Білоус [3]. Науковці запропонували розглядати управління фінансовим потенціалом як цілеспрямований управлінський вплив на фінансові ресурси для забезпечення стійкості, ліквідності та стратегічного розвитку в умовах економіки знань. Система управління, за їхнім підходом, включає керуючу підсистему (організаційна структура, механізм, технології) та керовану підсистему (власні, позикові та залучені ресурси). Автори пропонують класифікувати методи управління фінансовим потенціалом за трьома основними групами [3]:

1. Методи діагностики стану фінансового потенціалу. Вони охоплюють комплексний фінансовий аналіз, оцінювання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. В умовах економіки знань особлива увага приділяється здатності суб'єкта господарювання генерувати грошові потоки для покриття операційних витрат і фінансування інноваційного розвитку.

2. Методи регулювання структурної динаміки. Ці методи спрямовані на оптимізацію співвідношення між різними видами фінансових ресурсів. Ключовим аспектом є формування такої структури капіталу, яка б забезпечувала мінімізацію ризиків втрати фінансової незалежності (банкрутства) за одночасної максимізації ефективності використання активів.

3. Методи обґрунтування управлінських рішень. Сюди відносять моделювання фінансових стратегій, бюджетування, сценарії аналізу ризиків та неперервний моніторинг виконання цільових показників.

Особливістю такого методичного підходу є чітке розмежування цілей управління на стратегічні та тактичні. Стратегічні цілі (забезпечення ринкової життєздатності, досягнення фінансового лідерства) визначають напрям розвитку потенціалу в довгостроковій перспективі, тоді як тактичні цілі (максимізація прибутку, оптимізація грошових потоків) спрямовані на підтримку операційної стабільності суб'єкта господарювання [3].

Модульний механізм управління фінансовим потенціалом в умовах невизначеності пропонують І. Сидорчук та В. Рогатюк [8]. Методика базується на формуванні п'яти

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

програмних модулів: аналіз діяльності, визначення напрямків розвитку, підготовка заходів, відбір критеріїв та оцінювання ризиків. Сутність підходу полягає в адаптації бізнес-процесів до стратегічної невизначеності шляхом удосконалення внутрішнього контролю та партнерської взаємодії. Автори наголошують на подвійній змістовій природі фінансового потенціалу, який одночасно характеризує фінансові можливості та забезпечує кінцеві результати функціонування підприємства.

У межах стратегічно-орієнтованого підходу О. Г. Агрес та А. А. Верзун [9] пропонують методику управління фінансовим потенціалом, зосереджену на реалізації фінансової стратегії підприємства. Вона передбачає:

1) оцінювання фінансового потенціалу за 6-етапним алгоритмом (від визначення цілей до формування підсумкових висновків);

2) застосування чотирьох груп методів: формування, раціонального використання, контролю та регулювання фінансового потенціалу;

3) врахування впливу екзогенних (економічні, правові, конкурентні умови) та ендогенних (ресурси, менеджмент, організаційна культура) факторів.

4) розроблення фінансової стратегії, спрямованої на оптимізацію структури ресурсів, управління грошовими потоками, скорочення витрат та підвищення фінансової стійкості.

І. В. Журавльова [10] пропонує концептуальну модель управління фінансовим потенціалом бізнесу в умовах стратегічної невизначеності, яка включає: визначення та узгодження інтересів стейкхолдерів; побудову ієрархічного дерева цілей (стратегічних, тактичних, операційних); структурування фінансових бізнес-процесів (планування, оптимізація капіталу, ризик-менеджмент тощо); впровадження механізмів управління (фінансування, розподіл ресурсів, цифровізація); формування підсистем забезпечення (інформаційної, організаційної, технологічної).

Інші проаналізовані дослідження часто зосереджувалися на окремих аспектах (зокрема на оцінюванні фінансового потенціалу або управлінні ризиками), тоді як модель І. В. Журавльової інтегрує їх у цілісну систему з акцентом на стратегічну невизначеність. Значну увагу приділено проблемам цифровізації, ESG-факторам та адаптивним механізмам, що відображає сучасні виклики (геополітичну нестабільність, стрімкі технологічні зміни).

Порівняння методів управління фінансовим потенціалом підприємства наведено в таблиці 2.

Управління фінансовим потенціалом підприємства потребує застосування комплексного підходу, що поєднує в собі ресурсний, функціональний, процесний, оптимізаційний та системний підходи. Найбільш поширеним та алгоритмізованим є системний підхід, який дає змогу врахувати максимальну кількість аспектів функціонування фінансової системи суб'єкта господарювання.

На формування та використання фінансового потенціалу впливає значна кількість зовнішніх (макроекономічних, ринкових, інституційних) та внутрішніх (організаційно-управлінських, виробничо-господарських, стратегічних) факторів, що зумовлює необхідність постійного моніторингу та адаптації управлінських рішень.

Ефективне управління фінансовим потенціалом базується на системі взаємопов'язаних принципів (цілісності, неперервності, еластичності, наукової обґрунтованості, результативності, адаптивності, стратегічної гнучкості), дотримання яких забезпечує максимальний ефект від його використання.

Управління фінансовим потенціалом є поетапним процесом, що включає діагностику фінансових показників, оцінювання структурної динаміки та моніторинг, які в сукупності забезпечують можливість оперативного управління власними і залученими коштами.

Головною метою управління фінансовим потенціалом є оптимізація фінансових потоків для максимального збільшення позитивного фінансового результату та підвищення ринкової вартості підприємства, що потребує узгодження фінансової стратегії із загальними цілями бізнесу.

Для ефективного управління фінансовим потенціалом необхідне використання комплексу формалізованих (економіко-математичні моделі, програмно-цільові методи) та неформалізованих (експертні оцінки, евристичні методи) інструментів.

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

Таблиця 2 – Порівняння методів управління фінансовим потенціалом підприємства

Автори методу	Ключові елементи методу	Переваги	Недоліки	Можливість застосування на практиці
1	2	3	4	5
Мордовцев О. С., Алєфіренко А. В. [1]	Синтез та уточнення принципів системного підходу. Автори не просто декларують системність, а деталізують її принципи	Глибокий аналіз переваг та недоліків різних підходів. Чітке визначення принципів, на яких будується система управління. Орієнтація на виявлення прихованих резервів	Механізм описано на концептуальному рівні, бракує деталізації інструментів для реалізації кожного з трьох етапів	Висока. Системний підхід є фундаментальним для великих підприємств. Потребує кваліфікованих менеджерів для імплементації
Ареф'єва О. В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. [2]	Систематизація процесу оцінювання та управління на основі традиційних фінансових показників	Чітке структурування етапів оцінювання та методів аналізу. Фокус на практичному завданні управління – оптимізації потоків. Визначено важелі впливу	Методика більшою мірою зосереджена на оцінюванні ФП, ніж на самому процесі управління. Механізм управління описано менш детально, ніж в інших роботах	Висока. Етапи оцінювання та методи аналізу є універсальним інструментарієм для фінансових менеджерів. Підходить для проведення регулярної діагностики фінансового стану та потенціалу підприємства
Пілецька С. Т., Васюткіна Н. В., Білоус Н. П. [3]	Інтеграція парадигми економіки знань в оцінювання фінансового потенціалу. Розширення критеріїв оцінки шляхом додавання параметрів, характерних для економіки знань	Комплексний погляд на фінансовий потенціал. Інтеграція інноваційної та соціальної складових в оцінювання. Визначено закономірності управління (конкуренція, розподіл ресурсів)	Модель оцінювання може бути складною для збору даних. Недостатньо деталізовано практичний механізм реалізації	Середня. Підходить для підприємств, що працюють у високотехнологічних галузях, а також для компаній із високими стандартами соціальної відповідальності
Ткаченко В., Квілінський О., Каміньська Б., Ткаченко І., Пузирьова П. [4]	Розширене визначення фінансового потенціалу через інтеграцію інтересів стейкхолдерів, інноваційного розвитку та кластерізації	Найбільш сучасне та розширене трактування самого поняття фінансового потенціалу. Введення рівнів потенціалу дозволяє диференціювати цілі управління. Акцент на синергії та стейкхолдерах	Концепція «рівнів» є дещо декларативною і потребує конкретизації критеріїв переходу між ними. Недостатньо описано інструменти досягнення синергії	Середня. Ідеї можуть бути використані для формування філософії управління та стратегічного бачення. Для практичного застосування потребує доповнення конкретними методиками з інших підходів

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Сидорчук І., Рогатюк В. [8]	Застосування програмно-модульного принципу до управління фінансовим потенціалом. Процес управління структуровано за п'ятьма програмними модулями (аналіз, розробка заходів, оцінювання ризиків, фінансовий контролінг)	Чітка структуризація процесу управління. Включає етап оцінювання ризиків. Наголошує на принципі транспарентності (прозорості)	Методика сфокусована на процесі, але приділяє менше уваги конкретним інструментам у кожному модулі. Визначення «інноваційної вартості» потребує додаткового опрацювання	Висока. Може бути використана як основа для побудови регламенту фінансового управління на підприємстві. Особливо корисна для впровадження системи контролінгу
Агрес О. Г., Верзун А. А. [9]	Фінансовий потенціал як складова економічного потенціалу. Запропоновано 6-етапний алгоритм оцінювання. Ключовим інструментом визначено фінансову стратегію, спрямовану на ефективне використання ресурсів	Чіткий, покроковий алгоритм дій (від збору інформації до прийняття рішень). Чітка класифікація методів управління. Визначено фактори впливу (екзогенні та ендогенні)	Стратегія подана на загальному рівні, не вистачає конкретних механізмів її реалізації. Оцінювання потенціалу може бути ускладнене через брак інформації	Висока. Алгоритм оцінювання та класифікація методів є універсальними та можуть бути адаптовані для більшості підприємств. Особливо корисна для аграрних підприємств, на яких спеціалізуються автори
Журавльова І. В. [10]	Інтегрована модель управління в умовах невизначеності з акцентом на адаптивність, цифровізацію та стейкхолдерів.	Найбільш комплексна та деталізована модель з усіх представлених. Враховано сучасні виклики (невизначеність, цифровізація, ESG). Інтегровано інтереси всіх груп стейкхолдерів.	Висока складність впровадження. Потребує значної інформаційної підтримки (BI-системи, Big Data) та високого рівня менеджменту.	Висока для середніх і великих підприємств у нестабільних умовах. Може слугувати «дорожньою картою» для побудови передової системи фінансового менеджменту. Потребує адаптації та ресурсів.

Джерело: систематизовано авторами на основі [1] – [4], [8] – [10]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізовані методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства створюють науково-методичний базис для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості, конкурентоспроможності та сталого розвитку підпри-

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

ємств в умовах трансформаційних змін сучасної економіки. Управління фінансовим потенціалом розглядається не як єдина універсальна методика, а як комплексна проблема, для вирішення якої застосовують різні підходи (системний, стратегічний, ресурсний тощо). Спостерігається еволюція від класичних ресурсних та системних підходів до сучасніших, які враховують фактори невизначеності, економіки знань, інновацій, синергії та інтеграції зі стейкхолдерами. Більшість сучасних та комплексних методик (критеріальні моделі, системний підхід) мають спільний недолік – складність впровадження, яка вимагає високої кваліфікації менеджменту, розвиненої ІТ-інфраструктури та налагоджених інформаційних потоків на підприємстві.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі можуть стати: розроблення комплексного методичного підходу до управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання з урахуванням галузевої специфіки, умов соціально-економічної нестабільності та зовнішніх шоків; формування системи показників оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом із врахуванням принципів сталого розвитку та ESG-критеріїв; дослідженням впливу цифровізації на процеси управління фінансовим потенціалом та розробка рекомендацій щодо впровадження цифрових інструментів.

Перелік використаних джерел

1. Мордовцев О. С., Алєфіренко А. В. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства.* 2017. № 54 (1257). С. 90-94.

2. Ареф'єва О. В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Економіка та суспільство*. 2018. № 18. С. 252-257. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-35

3. Пілецька С. Т., Васюткіна Н. В., Білоус Н. П. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства в умовах економіки знань. *Бізнес інформ*. 2024. № 1. С. 241-248. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-241-248

4. Tkachenko V., Kwilinski A., Korystin O., Svyrydiuk N., Tkachenko I. Assessment of information technologies influence on financial security of economy. *Journal of Security and Sustainability*. 2019. Vol. 8, No. 3. P. 375-385. DOI: https://doi.org/10.9770/jssi.2019.8.3(7)

5. Марченко В. М., Бондар А. І. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Ефективна економіка.* 2018. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6644 (дата звернення: 25 грудня 2025 р.)

6. Кузенко Т. Б., Сабліна Н. В. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 123-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_4_16 (дата звернення: 25 грудня 2025 р.)

7. Іщенко Н. Методичні підходи до оцінювання фінансового потенціалу підприємств. *Економіка та суспільство.* 2024. Вип. 63. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4125 (дата звернення: 25 грудня 2025 р.)

8. Сидорчук І., Рогатюк В. Теоретико-методичні засади управління фінансовим потенціалом підприємства в умовах стратегічної невизначеності. *Моделювання розвитку економічних систем.* 2024. Вип. 11. С. 41-47. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-5

9. Агрес О. Г., Верзун А. А. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2023. Том 8. № 4. С. 179-183. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-28

10. Журавльова І. В. Концептуальні основи управління фінансовим потенціалом суб'єкта бізнесу в умовах стратегічної невизначеності. *Zenodo.* 2025. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14789841

11. Гребенікова О. В., Денисова Т. В., Іваницький Д. С. Аналіз методів оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Часопис економічних реформ*. 2021. № 4(44). С. 62-69. DOI: https://doi.org/10.32620/cher.2021.4.09

12. Ляхович Л. А. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та управління. Інфраструктура ринку. 2018. № 22. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/22_2018_ukr/17.pdf (дата звернення: 25 грудня 2025 р.)

13. Левченко Ю. Г., Гриценко А. О. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 10. С. 56-60.

References

1. Mordovtsev, O. S., Alefirenko, A. V. (2017). Methodological approaches to managing the financial potential of an enterprise. *Bulletin of the National Technical University «KhPI»: Current problems of management and financial and economic activity of the enterprise*, 54 (1257), 90-94.

2. Arefieva, O. V., Andrienko, M. M. and Kravchenko, O. R. (2018). Management of the financial potential of an enterprise. *Economy and Society*,18, 252-257. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-35

3. Piletska S. T., Vasyutkina N. V., Bilous N. P. Theoretical aspects of managing the financial potential of an enterprise in the knowledge economy. *Business inform.* 2024. No. 1. P. 241-248. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-241-248

4. Tkachenko, V., Kwilinski, A., Korystin, O., Svyrydiuk, N. and Tkachenko, I. (2019). Assessment of information technologies influence on financial security of economy. *Journal of Security and Sustainability*, 8(3), 375-385. DOI: https://doi.org/10.9770/jssi.2019.8.37

5. Marchenko, V. M., Bondar, A. I. (2018). Management of the financial potential of an enterprise. *Effective economy*, 11. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6644 (Acceess date: December 25, 2025)

6. Kuzenko, T. B., Sablina, N. V. (2015). Methodological approaches to managing the financial potential of enterprises. *Current problems of economics*, 4, 123-130. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_4_16 (Acceess date: December 25, 2025)

7. Ishchenko, N. (2024). Methodological approaches to assessing the financial potential of enterprises. *Economy and Society*, 63. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4125 (Acceess date: December 25, 2025)

8. Sydorchuk, I., Rogatyuk, V. (2024). Theoretical and methodological principles of managing the financial potential of an enterprise in conditions of strategic uncertainty. *Modeling the development of economic systems*, 11, 41-47. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-5

9. Agres, O. G., Verzun, A. A. (2023). Management of the financial potential of an enterprise. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8, 4, 179-183. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-28

10. Zhuravlova, I. V. (2025). Conceptual foundations of managing the financial potential of a business entity in conditions of strategic uncertainty. *Zenodo*. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14789841

11. Hrebenikova, O. V., Denysova, T. V., Ivanytskyi, D. S. (2021). Analysis of methods for assessing the financial potential of an enterprise. *Time description of Economic Reforms*, 4 (44), 62-69. https://doi.org/10.32620/cher.2021.4.09

12. Lyakhovich, L. A. (2018). Financial potential of the enterprise: essence and management. *Market infrastructure*, 22. Retrieved from: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/22_2018_ukr/17.pdf (Acceess date: December 25, 2025)

13. Levchenko, Yu. G., Hrytsenko, A. O. (2017). Management of the financial potential of an enterprise. *Formation of market relations in Ukraine*, 10, 56-60. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2017_10_11 (Acceess date: December 25, 2025)

Стаття надійшла до редакції : 27.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку: 28.01.2026 р.

Стаття опублікована: 31.03.2026 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Гребенікова О. В., Єфремова М. В., Денисова Т. В. Аналіз методичних підходів до управління фінансовим потенціалом суб’єктів господарювання. *Часопис економічних реформ*. 2026. № 1(61). С. 66–75.